

Birtalan Ferenc

TALPIG FEGYVERSZÜNETBEN

SALUTON

Birtalan Ferenc

Talpig fegyverszünetben

**Saluton Nyomda és Kiadó
2006.**

szerkesztette: Birtalan Balázs

TARTALOM

Háry

Sebek májusok

Népmese
Orvhalászat
Buldozeres rekviem
Kis herceg
Télkiáltó
Felelj Fiú
Pater noster
Verselemzés
Hiába keressük
Passzusok, földgyaluk
Sebek, májusok
Bázis
Vegyesen vagyunk
Science fiction
Halott Barátok között
A vízóra-leolvasó
Felkészülve a napra
Zelk úr,

Üres a tér

Bibliás
Ezer év
Nem tudhatom... (1994)
Történelmi lecke, souvenirrel
Dél
Könnyű volt
Alkalmi vers
Arcvonal
Perben haragban
Piramis
Vikend
Nincs miért
Fuga
Hírek

Országbál (A magyar nép zivataros éveiből)

Termékszerkezetváltás
Csasztuska I.
Jobbra át
Fabula ráza
Országbál
Csasztuska II.
Évközi jelentés
Fegyverszünetben
Harmadnapon
Csasztuska III.
Dal Far-dűrban
Csasztuska IV.
Ó magyar

A tizennegyedik sorra

Muszáj-dal
Hamvába-holt népmese
Hetedhét
Rokkantnyugdíjas költő fohásza
A KÖLTÉSZET ELKÖLTÖZÖTT...
Keserve(r)sek
Egy magyar költőre
Elégia a költő házioltárára

Ezen a nyelven

Döng a villamos
Kérjed a költőt
Sörhab, nyáridő
Magzatállapot
Rigók csőrébe
Tavas, hajnali patakkal
Ezen a nyelven

Időutazásra hív Birtalan Ferenc negyedik verskötete. A Talpig fegyverszünetben költeményeinek java része a nyolcvanas években keletkezett, de a legkésőbbi is tíz évvel ezelőtti. Ám nem válogatás-könyvvvel van dolgunk, darabjainak túlnyomó többsége nem szerepelt a szerző korábbi köteteiben, bár lapban, folyóiratban megjelent a maga idejében. Mondhatni, ez egy „jegelt” anyag, s függetlenül attól, hogy miért csak most adatik ki, frissen kerül elő. Megelevenednek azok az évek, s a dramaturgiáról gondoskodik a történelem. Birtalan Ferenc lírája érzékeny a társadalmi környezetre, az egyéni nézőpont mellett, vagy éppen abban, a közösségi is megjelenik. Különbségtételei pontosak, éleslátása megkapó, szikár versbeszéde etikájának poétikailag hiteles megszólaltatója. Fanyar költeményei révén nyomon követhető, hogyan változott az évek hangulata, hogyan sűrűsödtek össze remények és félelmek 1989-ben.

(Nyilas Attila)

Háry

vándorlásaimról senki se tud
elmesélem mond-tam
ha jönnek jobb idők a
visszaérkezésre

most itt vagyok a történetekkel
s már azt sem tu-dom
elmentem-e iga-zán
vagy
csukott pilláim mö-gött
vonultak csak az évek
míg rostokoltam ebben a
határcsárdában
üres kancsók poha-rak között
az asztalra dől-ve
s a cimborák titok-ban
más ivókba tér-tek

így magamnak mormolom hát
e hosszú út történe-tét
talán betér egy ván-dor
az üres poharak felé bök:
tehát már itt is...

1985

Sebek, májusok

Népmese

Dohányszín ég. Vasárnap.
Illata harminchat év előtti nyárnak.
Mondani, csak mint népmesét lehet,
áll a sárga képen öt gyerek.
És délelőtt van, látni jól,
lábak villannak ráncatlan ruhák alól.
Simák az arcok, mindenütt remény,
s ha sárgultan, de ott lebeg a cipőkön a fény.

Fehér ruhában holdkarcsú Anna,
nővérem-anyám megfakult arca.
Az ölmelegkezű, ezerkilencszáznegyvennyolcban.
Három év, s már fekszik ágyamra holtan,
életem első halottja, minden!
És azóta tanulom: nincsen!
Azóta érzem súlyát a voltnak.
Ötvenegyben az istenek kiraboltak.

Titkokat őriz szemében,
családunk Ikarosza kalandozik az égen.
Ifjabb Birtalan Sándor arcán ki látja,
húszévesen hullik vissza a sárba,
földbe csobog, elfogy a vére.
Ötvennégy: géppisztoly éve.
Vaskoporsóján üvegablak.
Fölötte nagy, hideg felhők szaladnak.

Fogynak az arcok, a sor mögöttem.
Jön egy villamos hetvenötben
– decembert reszket a sínek hossza –,
s a harmincnyolc éves Józsefet felosztja.
Fekszik – vére borítja – árván,
groteszk is legyen, egy József körüti járdán.
Karácsonyfás autók robognak.
A szél, barna szemfödőt lobogtat.

S kinek sorsa rejtve, a képen
László áll, nyári szökeségben,
és hajnalonként átoson
az álmoktól izzadt városon,
és tudja ő is, nincs kiút,
csillagok lesik az orgonás fiút,

ki jár alattuk, vértje nincsen,
nyakára hold sarlója billen.

Kezemben tartom, itt a jel,
ahogy mesékben lenni kell.
Rozzant talicska, benne csend,
hordom benne a végtelent.
A legkisebb fiúk dolga menni.
Ne gondolj Titokra, mese ez. Ennyi.
Nincs sárkány, lidérces este,
nincs hozzánk szegődő szerencse.

1984

Orvhalászat

Hálóm a Napra kivettem.
Hazavitem a Napot.
Hálóm a Holdra kivettem.
Hazavitem a Holdat.
Hálómat csillagokra vettem.
Szobámban vannak a csillagok.

De láttam, vacog a holnap,
jegenyék fázósan csaholnak.
Visszaszórtam mindent az égre.
Marad a gyerek, ha játszik.
Ne haragudjatok érte!

1985

Bulldózeres rekviem

elindultak a bulldózerek
letiporni a gyerekkort
meztelen minden titok
az öregasszonyok a vénemberek
kiköltöztek a temetőkbe
elfeküdtek a komfortnélküli évek
a kényelem betonkockáiból
építkezik az urbánus magány
uraim
ki ad hitelt a gyásznak
lobogót
koszos uniformis-panelvásznak helyett
emberszabású álmokat ki lenget
ha aszfaltos estékre
sózott utakra hull a hó
s a Papp-dombszelet
meglendül Jézuska szárnya

ki megy elé hogy leterítse
szikrázó gyerekingét a sárra

1985

Kis herceg

talán ha másként
ha lázas álmok közül
a feltámadás reménye
talán ha idejében rájövök
mire megy itt a játék
ha kitart a mesék hatalma
ha nem hozza ránk ezt a
dögszagot a szél...

nem akarom hogy
megszelídülj
menj a fenébe róka koma

1987

Télkiáltó

Vezércsillag fénye fönt.
Háromkirályok jönnek.
Arcodra végy szelíd mosolyt,
ha illően rád köszönnek.

Hallom én is léptüket,
éjfélre jár az óra,
szerelmes ég szítál havat
a tejszagú kis zsidóra.

Télkiáltó varjú száll,
léket hasít a csendbe.
Viszi a hírt: a Messiás
földet ért Betlehembe.

Koromszárnyú, nagy madár,
szemed takard be, reszkess.
Júdásreményű éjjel ez,
vezércsillagos, keresztes.

1985

Felelj Fiú

ezerkilencszáznegyvenöt év van közöttünk
tudod-e már
mi végre jöttünk
ezen az ezredvégen betiltották a jeleket
rejtettek a stigmák
vegetál a szeretet
arcunkat ellepik szaporodnak a ráncok
mi lesz velünk Te
Te tövissel koronázott
teljesítette vértanútervét ez a század
kiátkozta a
Te Atyádat
állunk millió krisztus a sorban
felelj Fiú
a Messiás hol van
mert fellegesül fölénk az este
kell-e valaki még
arra a keresztre

1985

Pater noster

Miatyánk! Ki vagy?
könnyű neked ott
túl az interkontinentális szegénység övezetén
a mennyekben
amit oly tökéletesre fényeztek a szolgák
Legyen meg a Te akaratod!
legyen ha te is leteszed ami kell itt
a mindennapi kenyérhez
s nem juttatsz jogtalan előnyhöz senkit
és megszenteljük a te nevedet
megbocsátjuk vétkeidet
házaid kitatarozzuk
fölvesszünk az évi költségvetésbe
ami nem kis dolog a mai
egy főre jutó jövedelmek mellett
és megszabadítunk a gonosztól
rehabilitáljuk az egyszülöttet
kit hagyta kiszenvadni a kereszten
kinek feltámadásával
lassan kétezer éve hitegeted
a jámbor keresztény világot
de valahogy nem akarnak összejönni a dolgok
úgy istenigazából
Ámen

1986

Verselemzés

vég nélküli esőzések jönnek
ki építsen hajót
együtt leszünk a kóklerekkel
s nem lesz ki megértse a szót

hegy hegy ellen indul
megébrednek az alvó szegek
legallyazva rohadnak a rönkök
mert nincs krisztus nincs szeretet

állunk kirekesztve
a homok jéghideg vérzünk
fejünkre tövisszörút ki rak
és milyen Atya nyúl ide értünk

1987

Hiába keressük

A Természetvédelmi Hivatal
időben felfigyelt.
Rendeleteket hozott, tilalmakat,
ám az orvvadászok köptek az egészre.

Rekonstruálásukra tettek ugyan kísérletet
képírók, formázók, paleontológusok,
de Brehm, Darwin már föl se vetette a kérdést,
milyenek voltak az angyalok.

1986

Passzusok, földgyaluk

Ki voltál
senki se tudja
csontgödör-szemed a fényre
üresen mered
fél a nyurga kamasz
megérinteni nem mer
botra tűz
sorsunk márgától ékes csontlobogóját

körbehord a fáitól-bokraitól
halottaitól fosztott temetőben

Ki voltál
mindegy
ígért békét örök nyugalmat e föld
őrizte százévekig az álmod
ujjaidból jegenyék nőttek füzek
pipacssal ígézte szívedet a nyár

Ki voltál
kinek szülője gyermeke mindegy
hullott-e sírodra könny
vagy nem kísért utadra senki
csak az avar közt bóklászó közöny

Megérinteni nem mer
fél a nyurga kamasz
körbehord
sorsunk csontlobogóját
Íme:
nincs bocsánat
passzusok vannak földgyaluk
telekárak

1986

Sebek, májusok

tisztaszobák vérzőszívű Jézusai idejében
amikor hörcsögpfájú törpék őrizték a kerteket
anyám hipermangánt oldott a vizeslavórban
kimosni sebeimet az út előtt

előbb a mesék maradtak el az álmok
földhöz mintázták arcomat a vágyak
összefordult zsíros kenyerekkel
fel nőtte dédelgetett a század

nem maradt út vértelen
minden percemnek van halottja
gyöngyös homlokkal ébredőt
ordas csillagok követnek lopva

hogyan van-e isten nem tudom
ki léptemet figyelve véd meg
de érkeznek még a májusok
és jönnek új remények

1979

Bázis

Kormos az ablak, nem néz az égre.
Tenyerünk zománca, pattog a bőr.
Fájó szánkra a só kicsapódik,
és oxigénért sír a tüdő, hol
bőgő motorok metronomával
vési agyunkba a perc jeleit.

Tízszer huszonkét méter. Ennyi ma
életterünk e galaktikában.
Kormos az ablak, nem néz az égre,
rozsdapor, gázolaj permete száll.
Kezek, kezek, csak kezek világa.
Nem kap itt ünnepi csendet a szó.

De ez az ütem megül a csontban,
a tűzedzett arcok szirmai közt.
Bázis. Ötszázötven légköbméter
kovácsolt álmaink támaszpontja.
Innen emelnek ércszínű szárnyak
az éj pereméig nap nap után.

1979

Vegyesen vagyunk

asszonyom ön egzisztenciáról beszél
s látom kezemet figyeli lopva
nos nem szégyenlem a társaságát
hisz oly vegyesen vagyunk a földön
hogy a keveredés degenerációs jelei
mondhatom nyilvánvalóak
önnél döntő a rang
nec a státus
az én számban igaz a hang
s vérző kezem ad doktorátust

1979

Science fiction

bizony elmúlt a lóvasútkor
nem kerül vissza már a múltból
az omnibusz

az idő komótosan rostál
az utcakő sem lószaros már
mert nincs lovunk

hitted persze hogy élni fogsz itt
ózonra vált a szénmonoxid
demokratál

de csak jönnek az üres gépek
üveges szemek kiürült élet
tán nélkülünk

jön a krómfényű vadvilágkor
rozsa se hull a vasvirágból
se kép se hang

messze leszünk már messze innen
tudaton túli seholsincsben
nememberek

1980

Halott Barátok között

ha megkérdezed félek-e
mit szépítsem a dolgot
nem tudtam felkészülni agyvérzés szívroham ellen
könyveim között parcellát kaptak a
Halott Barátok
a hárman-százévesek
előszobákban halálíg várakoztatottak
kiket csak kölcsönszobákig engedtek a
szigorú statisztikák
mert nem tudták elegendő ponttal
elámítani a rendet
kik szertevacogták álmaikat
és nekidőltek a végtelennek

ha megkérdezed félek-e
félek
összepántolt homlokom mögül
kigördülnek az erdők
ha nekicsapódok az égnek

mélyüket vesztik a tengerek
gazdátlanul nyüszít üres éjbe a nap
igen félek
mint az irányt tévesztett madarak
a fészekreménytelen
isten-nélküli csendben
és leborulok a reggel előtt
míg föl tud támadni bennem

1983

A vízóra-leolvasó

Mikor a vízóra-leolvasó elmegy,
a kertek alatt számlára élesednek
a vízóra-aknák.
Ez a rendje, mondogatod,
teljenek a naplók,
mert végül is az a biztos,
ha állandóan közöttünk van
a vízóra-biztos.
Semmi se veszhet kárba.
Ez a valódi origó!
Ha esik, ha fúj,
járja a kertek alját, járja.
Csapódnak az aknafedelelek,
telnek a naplók új adatokkal,
a Nagy Hivatalban készül a számla.
Bárhogy akarnád rejtteni titkod,
tudod, hogy újra eljön a biztos,
és minden, és mindenkor
össze van írva.
Haláloddal sem mehet a sírba!
Látod, ahogy jön,
villan a lámpa,
telik a napló, súlyosul a táska.
Nem menekülsz, ha reggel, ha este.
Nem menekül a szerelem se.
Ablakod, ajtód hiába zárnád,
tudod, hogy készül,
hozzák a számlát.

1986

Felkészülve a napra

amikor utolér és határtalanná válik a reggel
leszakadva az éjszaka partjairól
magamra húzom az utazók ruháit
megmaradásra készlet bevetésre vár a kávé
a cigaretta a gyógyszerek

amikor utolér és határtalanná válik a reggel
a percek nyüsztve jönnek
valószínűtlenné lesznek idegen
szád sarkán egy álomból lopott mosolyban
talán még ott vagyok
s még úgy tapadsz hozzám öntudatlan
mint anyjukhoz a fel nem nyílt szemű állatok

amikor utolér és határtalanná válik a reggel
a spórolós nap lekapcsol holdat csillagot
kisimul a galambok felborzolt tolla
csipegetni a fényt lepörögnek a terekre

amikor utolér és határtalanná válik a reggel
huszadik századi Odüsszeusz
gályám padjához láncolom magam
nincs bennem nyugalanság
se remény új kalandokra nincsenek

amikor utolér és határtalanná válik a reggel
leszakadva az éjszaka partjairól
felkészülök a napra
köszöntöm életem díszleteit bérletet mutogatva
amíg lehet
amíg lehet
amíg le nem tartóztatnak a reggelek

1985

Zelk úr,

ha lenne egy jó fülese!
Mindjárt zárnak a kasszák.
A hangszórók szerterecsegték:
„Fogatok a helyükre! Starthoz!” –
s én itt állok tikettekkel havazottan,
sustorognak, kábítanak a zug-bokik,
de tele a seggem ezekkel a
döglégyzsongású ripacsokkal,
ezekkel a keselyű-bátor, hiénaröhejű fosztogatókkal.
Nekem ez a futam,

s ha félreverték a harangot,
állok, számat összeharapva,
még egy ócska kukkerem sincs.
Nem tudom, hogy áll a verseny
a Város felőli kanyarban,
ahol mindig nagy a tolongás a fogatokkal,
mielőtt kiérnek a kripták előtti egyenesbe.

Mindjárt zárnak a kasszák.
Nem sok idő maradt,
tudja Ön is jól.
Nekem csak ez az egy futam indul.
Elviszi mindenem ez a verseny,
s mire visszaérnek a fogatok,
hol leszek én már?

Kérem, ne vegye tolakodásnak ezt a reggeli verset!
Tavaszdik, Zelk úr!
Gombolja ki a temetőt!
Lovaim hamarosan fordulnak az istállók előtt
a célegyenesbe.
Nem érdekelnek a nyereményosztalékok,
megtettem, amit tehettem.
Készítse a zászlót.
Intsen.
Én meg holtomiglan,
míg világ a világ,
és hetedízigen.

1986

Üres a tér

Bibliás

*„Mert ímé, kicsinnyé teszlek téged
a nemzetek között, és az emberek
között utálatossá.”*

(Jeremiás 49,15)

és lőn áldatlan az a föld
az az ezerszer anyavérzett
halottakkal megdédélgetett
dárdás-szuronyos vadlibaotthon
az a bércevesztett lánckarikás
európa-sebe holnemvolt ország
a hetedik napon

1986

Ezer év

Ezer év szennye, vére rajtam.
Száz dózsás évtized.
Feloldozásra nincs hatalmam.
Gyónni nincs kinek.

1985

Nem tudhatom... (1994)

Segesvár, Balatonszárszó, Abda..., hol sírjaink domborulnak...

– Hol domborulnak? –

Innen, ebből az örökségből táplálkozva-növekedve, hiszem-vallom magam magyarnak. Így vagyunk *mi*, így vagyunk *ez az ország*. Idetartozásunk elemi jog, nem szabad egymástól elvitatnunk. Ne akarjunk magyarabbak lenni, mint a másik, magyarabbak lenni náluk, kiket elbújtatott-rejtett ez az áldott, ez a kurva anyaföld.

Nem tudhatom... a sár, a vér, a Világszabadság, hogy osztható? Nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország..., der springt noch auf..., búvó otthoni táj, itt a rőt sövény, a harminchatfokos láz, a halott sirály...

Marakszunk, osztozkodunk, tologatjuk, rángatjuk a halottakat, a sírokat..., mintha két hazánk lenne, két temetőnk...

S most így, ezzel a hozománnyal, e népből valóként itt állok zavarodottan, nem tudva, hová tartozom. Lökődnek, rugdosnak. Lepribékeznek, letahóznak. Álljak a köpködők, mocskolók közé? Kit löknénk ki, és hová?

Itt nincs, nem lehet kirekesztés, se önfelmagasztalás, ...hol zsarnokság van, mindenki szem a láncban... valljuk magunkat bárhová tartozónak, legyen bármilyen előkelő pedigrenk, bőrünkől ki nem bújhatunk.

Itt, e népből valóként, zavarodottan... Fejem, fejünk fölött rajtunk marakodnak. Ömlik a hazugságok, féligazságok zuhataga ránk. Ki szól hozzánk, rólunk ki szól: Minket ki kérdez? Ki rettentí a keselyűt?

Ők mit mondanának, Ők, az örökhagyók?

Csatlakoznának a csahosok közé, szekértáborokba, egymás ellen?..., vagy csak állnának itt velem, velünk, e népből valóként, zavarodottan, kisemmizetten...

Eltelt tizenkét év, s a kérdés ma sem kevésbé égető mint akkor: megoszthatóak, vagy föloldhatóak-e az idézőjelek? Nagyon hiányoznak a barátaim, hogy újra egy asztalhoz üljünk, s hogy az elmúlt éveket békévé oldja az emlékezés.

(2006 tavasza)

Történelmi lecke, souvenirrel

ja kérem ez már nem a félhold
ezek nem a bégek
az a százötven év uram
elmúlt
tekintsen úgy erre a minaretre
hogy ez Európában
mondhatnám kuriózum
s ha megszólal este a műezzin
riadalomra semmi ok
a turisták nem kapnak fel a lakókocsikra
tudják
az idegenforgalmi hivatal kedveskedik
hisz írva vagyon a könyvek lapjaira
Szulejmán rég halott
a dervisek agák holtak
ez a minaret álmodja csak a voltat
ilyen a történelem ha már lecke
muhi mohács világos
mindenkinek a maga keresztje
igen uram
ma is ott van a pusztá

az ön kedvéért
megfuttatják a ménest a csikósok
hamisítatlan romantikát kínálnak
a betyárcsárdák
gulyás is van
jó borok kotyognak a kulacsokban
mi adunk a vendégszeretetre
ezerévesek a hagyományok
pár forintért
olyan történeteket mesélek önnek
ha elmondja egy pohár whisky mellett
odakint
meglátja bárki megirigyli
annyi a története ennek a népnek uram
még az is csoda hogy itt beszélek
hogy nem söpörték ki a viharok
a magyar szót ebből a völgyből
szívós fajta vagyunk
vegyen valami souvenir
matyó-babát
réz-országházat
örülni fognak a gyerekek
áldani fogja az asszony odahaza
uram ki kell használni
ezt a néhány hónapot
ki jönne ide télen
bár megsúghatom
az a pár nyeszlett farkas a zooban
képtelen a régi fagyokat felidézni
ezért állunk a templomok
királványok közelében
kecskekörömdísz-árus honfitársaink
a magyar tenger partjainál
látta a tihanyi apátságot
1055-ből kelt alapítólevelében
58 magyar szó van
s ma mennyit írunk
vegyen valami souvenir
lehet soha nem veti vissza a sorsa
legalább a vitrinben kapjon helyet
egy nemzeti-szín szalagos babánk
emlékezzen valamikor ha ránéz
hogy valahol mi is vagyunk
még vagyunk Uram

1986

Dél

szólnak
a harangok
tizenkét óra
Nándorfehérvár alatt
síró dervisekátkoznak
Európa

1978

Könnyű volt

könnyű volt megépíteni ezeket a házakat úgy
ne lássunk messze
túlélőknek riadót fúj a hajnal
csontjainkat összesöpri az este

1981

Alkalmi vers

A halott, a túlélő, a becsapott apák fel nem nőtt, állampolgári jogokkal felruházott gyermekei vagyunk. Mondhatod ezt a korosztályt a kioktatottak, a rendre utasítottak, a szemérmesen Kogutowitz Manó-féle térképek fölött leselkedők, a mindent készen kapottak seregének. Ez a korosztály kívárta a negyvenedik szabad május elsejét, s ha megérjük, hamarosan visszük az unokákat a terekre, a tisztességen csorba ne essék. Mert nekünk nem volt egy vacak háborúnk, hogy esténként mesélhessük a gyerekeknek. Hát maradt a percek forradalma, a béke. Aztán az idő mindent helyre tesz, s valahogy beolvadunk az ezredvégbe.

1985

Arcvonal

TŰZKOSZORÚBAN VIRÁGBARIKÁDON HOVÁ MENETELTEK
KRIZANTÉMARCÚ DÉRBEVERT BAKÁK
SZIKRÁZIK A JÉG MEZÍTLEN LÁBATOK ALATT
CSIKOROGNAK LÁNCTALPÚ RÖGÖK
MESSZE DE MESSZE MÉG
MAGYARORSZÁG

1985

Perben haragban

Születtem ezerkilencszáznegyvenötben, egy házmesterlakásban, hatodik gyerek. Mint háborús fogantatásút, bárki neurotikusok közé sorolhat. Érzékenységre szükségemre új diagnózis.

Ideológiai érettségem bizonyosságaként – ezerkilencszázhatvankilencben – tagjává fogadott a Munkáspárt. Funkciót kaptam, de az Igazgatói Tárgyalóban újságot terítettek alá, overallom a széket ne szennyezze.

Itt szedem a levegőt perben, haragban, rokonságban mindenkivel. Érdekeltnek vallom magam. Szavaim megértésem-elítélésem céljára felhasználhatók, szigorúan a Népköztársaság nevében, Magyarországon.

1981

HA
EZ A
PIRAMIS
CSAK ARRA VALÓ
HOGY A SEHONNAN SE
HOVÁ LÉPŐ NAPSIMAKÉPŰ
DIKTÁTOROK MEMENTÓJA LEGYEN
ÁLLVA AZ IDŐK VÉGEZETÉIG AKKOR NE
KÜNK A KÖVEK ALATT LEROGYOTTAKNAK FELES
LEGESEN CSOBOGOTT KI A VÉRÜNK ÉS NEM IS ÉRDEME
LÜNK MI TÖBBET HA NEM EMELKEDIK VÉGRE BARIKÁD ITT

1986

Víkend

egy majdnem-jóléti társadalomban a reggeli lapok
majdnem-öles betűkkel hirdetik
a majdnem-szenzációkat
egy majdnem-jóléti társadalom majdnem-európai polgárai
mert ez a szombat nem olyan szombat
elindulnak a majdnem-szupermarketekbe
és vásárolnak ezt-azt
amit majdnem-kapni lehet
aztán majdnem-halálra zabáltatja őket a két nap
a vízhold-émlékű izzadságszagú slamos szeretők
és elábrándoznak hétfőn a majdnem-jól sikerült víkendjükről
hogyan eltelik az a hét is
és majdnem-úgy éldegélnek ahogy kellene
és jönnek az új és újabb szombatok
és nem kell tartani attól hogy
beleköpné valaki ebbe a húgy meleg nyugalomba
ebbe a majdnem-jóléti vegetációba
biztosítottak a szombat reggelek
a majdnem-öles betűkkel kérkedő lapok
a majdnem-majdnemekkel

1987

Nincs miért

üres a tér
hallgatnak a fák a kövek
senki senki
üres a tér
lazít a kordon
ma nincs miért nekifeszülni
hallgatnak a fák a kövek
néz egyre csak néz a Szobor
jönnek-e már
senki senki
üres a tér

1985

Fuga

jönnek az őszi amnesztiák
ha házasodnak a királyok
az előírt boldogság idejére
a tömlöcök álljanak árván

de körútját mire egyszer
végigjárja a nap
kiürülnek a piacterek újra
s a pártütők haját
mint annak előtte
gondosan félrekanyarítja a hóhér

1985

Hírek

A Művégtaggyár vasárnapi műszakot tart.

A féllábú trafikos, ellenőrizve a hadi helyzetet,
megborotválkozik, mellére tűzi a vaskeresztet.

Valahol Nevadában
páncélzatukat ropogtatva nyújtózkodnak a bombák.

A tízórai miséhez a füstölők begyűjtve sorakoznak.

1978

Országbál (*A magyar nép zivataros éveiből*)

Termékszerkezetváltás

T. Szerkesztőség!

Mert feltehetőleg tavaszköszöntő verseimmel
Lapjuknál a csatlakozást lekéstem,
kénytelen vagyok elvonatkoztatni mondandómat az évszakoktól.
Megértem, lehetőségeiket behatárolja az aktualitás,
s mire ezek a sorok napvilágot láthatnának,
talán már őszi lesz, tél esetleg.
Így (mert pillanatnyilag elháríthatónak tűnik)
nem találhatják e versemben a hónapok nevét,
sem bármiféle kötődést napokhoz, éjszakákhoz,
nem élek a virágok-madarak kínálta újjáéledés
képi lehetőségeivel,
csupán megjegyezni kívánom:
Magyarországon tél volt, de a fagyok már elszeleltek,
s ha bármily csekély mértékben hihetünk a törvényszerűségnek
(ugye a dolgok állandó mozgása vitathatatlan?),
joggal feltételezhető a változás,
amit kötelességem előre jelezni.

Értesítem szíves tudomásulvételét kérem ellenjegyezni,
postafordultával.

1987

Csasztuska I.

Álmos Apánk Hét Vezér
Margit körút Széna tér
Hadak útja Ördög-árok
gyalázkodó Holubárok

szabad szombat szabad nép
megmondják mit szabad még

aki költő jobb ha hallgat
néma dal kap szabadalmat

ha elsüllyed ez a bárka
a tengert majd alul járja

tudjuk jól ezer év óta
hol végződik Európa

vörös május piros orcák
fényes szél söpörte ország
ha a föld Isten kalapja
hogy is férne kötényünkbe

1984

Jobbra át

ma órák hosszat a Vörös Csepelt dudorásztam
bár gyárkémények közel se távol
de van úgy hogy a költő
l'art pour l'art proletárol
szinte csak azért ne féljen
hogy nem fogunk pusztulni éhen
és lesz kenyér és persze munka
és a Váci út sem hagy magunkra
és megyünk a harcra és csinálunk rendet
Dunántúl Alföld ahogy kell lenget

e dal szerint tehát a lényeg stimmel
az a kis gubanc a mindigélő Leninnel
Istenem átírtunk itt már annyi dolgot
kis hülye költő dúdolgatok vigyorgok

s mi a tanulság tanulság nincsen
egy kicsi sérv a nép-nemzeti gerincben
különben mintha mi sem történt volna
jobbra át urak irány Európa

1989

Fabula ráza

zsonglörködő szóbohócok
a nemzeti klubban
tiborcék kezében sapka
össznépi kuss van

a játék tétre megy
feszítve cserezve bőrünk
szorgoskodnak a kóklerek
ki-ki szakít belőlünk

szánkban morzsányi sajt
csapatnyi róka zeng
lessük az örült hangzavart
csend kéne végre csend

1990

Országbál

Szent István.
Gyülekeznek
mulatságra a rendek.

„Ég a kunyhó, ropog a nád”,
árvalányhajás a világ!
Beledöglik, aki fárad,
csattognak a csizmaszárok.
Párttitkár és hülye gróf,
díszmagyaros taszilók,
mind viszi a maga koncát.
Lyukas dolmány Magyarország!

Itt más vendégek gyűlnek össze holnap.
Tessék! Tessék!
Belépő nincs!
De az alkalomhoz illő a tisztesség!

1986

Csasztuska II.

kidőlt a föld a sarkából
hej bátor szocialista tábor
kísértet úr magamagát kísérti
rozsdás a lánc mégsem szakad ki érti

pluralizmust recseg Alföld Dunántúl
hallgatózunk dumán innen dumán túl

ez a világ lakodalom
násznagy más-Nagy karhatalom

bontakozást vezényel a reformpárt
nem érdekes hogy a gerinc deformált

más lesz minden mint volt eztán
pattogunk nyúlszar a deszkán

semmik voltunk semmik lettünk
szalad a világ mellettünk
égszakadás földindulás
hej te bunkócska te drága

1988

Évközi jelentés

gyümölcstúltermelés
rohad a málna
tervezett fölötti infláció
konvertibilisek hamukája
nyílt szavak nyomorról gondról
különjáratok a
Munkásmozgalmi Panteonból
szaporodó népfeltők
országosodik az érdek
demokratáink annyian
lassan egymásba érnek
háromszáz kopjafa Rákoskeresztúrra
Petőfi csontjait szedegeti Oroszhonban
indul a haza-túra
titokban épülő kenyérjegy-gyár
tartósodjon a béke
dagad az ország
nemeszempépje

1989

Fegyverszünetben

kelj fel sovány öregember
járj mondják szabad vagy
ha van hitele ott a szónak
hol a bűnbánó másnap akasztat

kelj fel keresd meg cvikkeredet
– talpig fegyverszünetben állunk –
csontjaidról a földet töröld le
mi lövetünk akasztunk exhumálunk

1989

Harmadnapon

a demokrácia harmadik napján
a postás újságokat hozott
– a pénzesutalványt hiába vártam –
s hogy ebem oltassam fölszólítást törvényeset
háromnegyed egykor odatettem a gázra az erőlevest
s jutott mélyhűtött paraj tükörtojás
a demokrácia harmadik napján

a demokrácia harmadik napján
volt pár telefonom
a szerkesztő úr megnyugtatót
aggodalomra semmi ok
megy minden a maga útján
a pénz érkezni fog

a demokrácia harmadik napja előtt
zivataros éjszaka volt
de tíz óra körül már mosolyogtak a kertek
s úgy gondoltam jó ez
jó lesz ez a demokrácia úgy gondoltam
harmadnapján pénteken

a demokrácia harmadik napján
– már esteledett –
beszélgetni jöttek barátaink
hogyan voltak-vannak a dolgok
bort is ittunk egy keveset
és szídtuk kicsit a közel-voltat barátainkkal
a demokrácia harmadik napján

végül elálmosodtunk
a demokrácia harmadik napján
gondoltuk aludni kéne
bennem még motoszkált
nincs mindenütt demokrácia ahol
negyvenöt éve sunyít a béke
és...

de többre nem futotta
a kvarcóra éjfél pittyegett
jó ez a demokrácia jó lesz...
holnap majd tiszta lapra...
csak reggeledj ránk
reggeledj

1989

Csasztuska III.

szabad madár szabad ország
nosza tépjük egymás torkát
hadd tudja meg falu város
ki szegfűs ki tulipános

ki az eb ki kutyaházi
huszonharmadik akárki

ki a magyar ki a senki
kinek kell világgá menni

ki a bérenc ki a bérlő
ki lövet s ki lő kiért lő

kik lesznek kik országolnak
mik lesznek a semmik holnap

édes hazánk mi lesz vélünk
ha már mindent elizélünk
hogyan fogadsz minket szívedbe
s lesz-e akit s hová lesz-e

1994

Dal Far-dúrban

Hallgatóznak a vamzerek,
seggem mozgalmi dalt recseg.
Kik védik még a baldachint,
jelenthetik, ha fals a fíng.

Kottázzák, mit a far dalolt,
s hogy esett némi barna folt,
színezve némiképp a múltat,
hol eddig kórusban tutultak.

Figyelhet akárhány bitang,
ez, kérem, ellenzéki hang.
Ezért hát el ne késs, siess,
légy urbánus vagy népiesch!

1989

Csasztuska IV.

ha megrúgnak hát hagyd magad
mi vagyunk itt a célsapat
minden átok ránk hull újra
nincs nálunk a kamra kulcsa

kemény forint kemény évek
elmélyülő magyar élet

szociális munkatábor
ahogy vaskarika fából

hej magyarok magyar fattyúk
Európát megdughatjuk

lesz itt minden ki mit akar
kárpótlást oszt a hivatal

kinek túró lecsókolbász
kinek mazda nike old spice
annak remény ennek volt csak
megint senkiké a holnap

1996

Ó magyar

látjátok (ellen)feleim
lettünk
porból és hamuból
de fogunk helyett fogatokkal
mit kezdenénk
s mit a szemetekkel

1989

A tizennegyedik sorra

Muszáj-dal

szomszédunkból a kis medika
mindig mosolyog
fölötte tiszta ég amerre lép
a nap ragyog
pár éve még
felvillanyozva mondtam volna: szép
de homlokomon ennyi ráncsal
nem marad más
csak e muszáj-dal
szomszédunkból a kis medikáról
ki megy az utcán
szinte lengve
mintha nem is a boncterembe

1988

Hamvába-holt népmese

A legkisebb szegény pogácsa
az első útelágazásnál szétosztogatta
a legényt.
Azóta rohad a tarisznyában
egy bokorágon.
Így volt, mese volt...

Nincs, ki utána járjon.

1987

Hetedhét

amikor úgy érezte nincs más lehetőség
az öreg király meghirdette a versenyt
lány ország ahogy illik
kidobolták
jött is a nép apraja-nagyja

mint előre sejthető
a szegény ember legkisebb fia
verhetetlen volt a mezőnyben

ment minden egyezés szerint
korona lány

ám a vén király
arról már mélyen hallgatott
hagyott ő is hajdanán csapot-papot
ezért a tetű felekiráltságért
és volt hetedhét országra szóló
de az unalmas királylánnyal
nem lehetett egy jót csöcsörészni
és sajnos mint az anyja
ez a lány sem kaphat
egy legkisebb fiúnál jobbat

hősöknek írtak ki versenyt
nem okosoknak

1985

Rokkantnyugdíjas költő fohásza

Soros úr!
Nyakamon a hurok.
Szorosul.
Zsebemben nincs
egy árva percent,
az ezredvég
szemembe sercent.
Írom a verset
hozomra.
Rossz napok járnak.
S milyenek jönnek!?
Bocsássa meg,
hogy írok Önnek,
s ha nem nyerek,
hát nem is vesztek.
Eszem tovább a
csirkesegget.

1988

A KÖLTÉSZET ELKÖLTÖZÖTT AZ ELEFÁNTCSONTTORONY NYITVA

ha neked úgy jó
gyere be sáros bakancssal
de
ne rugdosd az ajtót
ez mégis templom volt valaha
hülye bunkó

1990

Keserve(r)sek

1945-ben idehaltam.
Várom, a születés
beteljesedjen rajtam.

* * *

Aludt mindenki: kutyák, a háznép.
Aludtak száz éve Csipkerózsikáék.
A királyfi – fiatal, délceg –
nem dőlt be az ósdi gyerekmesének.
Csókjával, ugyan ki az a marha,
ki egy alvó szipirtyót fölzavarna?
A toronyszobaajtót halkán betéve,
osont koronásan egy másik mesébe.
Ne röhögjön az egész világ rajta!
Vigye a balhét, aki kiagyalta.

* * *

Száraz ágról gerle röppen
tubicás egekbe.
Kendermagos kurva világ,
mér' nem vagyok gerle?

* * *

Tudjuk, mi van a hegy mögött,
a hegy mögött kéne lenni.
De ha a hegy mögött leszünk,
a hegyen innen nem lesz semmi.

* * *

A harántkalapos öregasszonnyal harmadszor találkoztam a Felsővégi út közepénél, s már nem állhattam meg szó nélkül, de csak intett szó nélkül: nem állhat meg.

* * *

Az ég sipkája Hold!
Elérje, egyre mászott.
S mit elért: papucson a bojt.
Térdéig se látott.

* * *

A Mennyek Országa
az első tömegvérengzés idején
megszüntette a vízumkényszerszert.

* * *

Csigabiga! Gyere ki!
Szarvakat föl! Falhoz!

* * *

Takács volnék, takácsolnék
virradattól estig.
Bognár volnék, bognárolnék
szeredától keddig.
Kádár volnék, messze mennék,
olyan messze innen,
nem találna meg a rózsám,
talán még Lenin sem!

* * *

– Ingyom-bingyom táliber – trillázott a kismadár a tavaszi vetés fölött, miután ratifikálták a
vadgazdaságokkal a kölcsönös megnemtámadási egyezményt.

– Tutáliber máliber – dörmögött a rekettyés szélén a vadász, s mintha csak por ment volna bele,
könnyező szemét törölgetni kezdte a puskatussal.

* * *

már majdnem mindenki
ha kellett ha nem
vizeletszagú
a líra
de végül is érthető
ezen az egyenetlen
Parnasszusra vezető úton
utoléri a költőt a szükség
s mit tegyen ha
kiversül belőle minden
vesekő anyatej
ízélés halál
hát kigombolom és csurgatom
a tizennegyedik sorra legyen

* * *

Üldöz az idő, rugdal:
vajákosokkal, fogtechnikussal.
Gyöngülök Sámsonként, tar a fejzet.
Térdem összekoccan, járnifelejtek.

Állandó téma a napi széklet.
Párezer nap, s az élet mivé tett?
Szaporodnak az orvosokkal a randik,
míg az Antikrisztus egy gödörbe belerandít.

* * *

Magyarnak, Pesten szült anyám,
s adnának már a rőf kötélnek
seggméretésre, François-m,
de tehetnek egy szívességet!

(1978–1989)

Egy magyar költőre

Becsukja a jövőt.
Vátesz.
Fölguggol.
Rátesz.

1988

Elégia a költő házioltárára

Reggel a költő verset olvas.
Tízről ebédig eldalolgat.
Finom dohány, egy könnyű spriccer,
kis mélabú, mely nem hevít fel.

Langyos homály a délutánon.
Másfél órányi éppen-álom.
Csókjával házi-múzsza kelti.
Kifő a kávé, megy vizelni.

Halk mjúzik: Vivaldi, Bach tán.
Selymesen omló házi kaftán.
Szelíden mormol pár szonettet.
Sötétedik, rőt gyertya reszket.

Mélázik kicsit az elmúlásról.
Egy kis konyak, vagy pár pohár bor,
s reá terül, mint éj sötétje,
hogy az egészre baszni kéne.

1987

Ezen a nyelven

Döng a villamos

...nem ismernél a Floridára
tudod a Major mellett ahol
Hűvösvölgy felé döng az 56-os a Fasorban
Fasor
a gesztenyék ha látnád
Uram Isten
mintha mi állnánk őrséget
és csak enyészet végig az enyészet

egyedül ülök
az abrosz piros-fehér
és ne neved
a sört zöld üvegből töltöm
középuított dromedár biliárdasztal
„Amerikai típus” hirdetik
de engem nem vigasztal ez sem
ugyan mit keresek ebben
a posztópuha vakon-tapogató őszi világban
miért rovom a sorok emlékkavaró regimentjét
hiszen vendég sem vagyok itt
csak valahogy megragadtam
ebben a kikövesedett pillanatban

emlékszel...
Illyés- Kálnoky-mester és észrevétlenül
mi ketten a Fogas-ban
vagy mégsem...
az egy pincérre jutó költők ezen a tájon...
ez a Kelet... ez a Közép... ez az Európa...
kinek ahogy mérik...
döng az 56-os
Hűvösvölgytől a Moszkva térig

mintha mi állnak a gesztenyék
de hol
és hol van a lehetne még
hogyan ne a halálig holt lehelet
az őszre ősz
hol minden megrohad szívünkre dermed

robog a busz a villamos
és sort csak sort a sorra

és ez az irdatlan asztal itt
miként ha ravatal volna
fölgyúlnak körben a székek
és dübörög minden és lobog
és benne égsz és benne égek én is
Hűvösvölgytől a Moszkva térig

ezerkilencszáznyolcvannyolc
tizenkét óra negyven
hagyom a Fasort
novemberedjen

1988

Kérjed a költőt

Hallgass költő, ne mondd a verset!
Hitelük veszett a szavaknak.
A zsarnokok kutyái kiteleltek,
és éhesek, és vért akarnak.

Ne mondd a verset, hallgass költő!
Véres a március nyíló bokra.
Indul a bikafejű szörny, dübörgő
lábak tipornak himnuszodba.

Ne mondd a verset költő, hallgass!
Békét hiába hirdetsz, rendet.
Ma sem néz felénk a Hatalmas,
víg esztendőket nem enged.

Hallgass költő, a verset ne mondd!
Kések villannak, vasdorongok.
Mellkasok roppanó harangja kong,
hiába szólsz, hiába mondod...

Ajánlás:

Keserűek a fenti strófák,
a szív az ész, Herceg, nem egy,
megtudhasd végül, mi a valóság,
kérjed a költőt: mondjon verseket!

1988

Sörhab, nyáridő

(Rózsa Endrének)

nyárvilág.
sátoros fák. madarak röpte.
mondod... mondom én is...
most fordulok át negyvenötbe.

beszélgetünk.
az úton két gyerek megy.
egyikük Pécsset kutatja,
a másik Budapestet.

verscsinálók.
ülünk egy városligeti zugban.
a vizelde három forint.
oroszlán jegye. július van.

nyáridő.
sörhab a mocskos asztalon.
vastagon számol a pincér.
bólintunk. hagyod, hagyom.

1987

Magzatállapot

még csak az órák hangjai
mindent átütően
ilyenkor nagy a papír hatalma
homlok a tenyérben könyök a térden
fürdőszobákban néma csapok
öblítetlen torkok morognak
ilyenkor nagy a papír hatalma
alapjáraton a szív dobog csak
lesem a domb mögött már fénylik
nyárfalevelek jeleznek
ilyenkor nagy a papír hatalma
ilyenkor minden gondolat eretnek
az álmok ágyról ágyra járnak
titokkabátos ügynökök
ilyenkor nagy a papír hatalma
homlok a tenyérben térden a könyök
még csak az órák hangjai
de fény araszolja a kertet
nagy a papír hatalma mormolom
ujjai közül a hajnal kiperget

1986

Rigók csőrébe

Vessen arcom, voltam, aki voltam.
Kifut az ékszeres ég alólam.

Rigók csőrébe adom a hangom.
Utánam adósság ne maradjon!

1988

Tavaszi, hajnali patakkal

Hajnalodik.
Légy ma áldott
ezekért a percekért,
Johann Sebastian.

A csöppmellű tavasz eljött,
rügyet csalni a fákból.
Füvek mellé térdel.
Ámul a Nap, lángol.

Ha lenne patak itt,
ráülnének a házak,
követni Isten hírnökét,
utánad csobognának...

... de fölsírnak a vekkerek,
villamos fékez, lassul.
Kirajzanak az angyalok
reggeli misédről, Bach úr.

1985

Ezen a nyelven

és akkor is
mert egyszer ideérnek a fények
kigyönyörül a keserves ég
a Nap fölöttünk ébred

és akkor is
és nyitott számba ha taposnak
míg lehelni tudom a szót
míg kifosztott mellem beroskad

és akkor is
és ezerszer kivégezve holtan
ha minden ízemben összetépve
ha lánc talpak alól kidaloltan

és akkor is
újra és megint a halál ellen
ha földrésznyi lesz a pestis kell
aki szól énekel szeret ezen a nyelven

1986